

ANA SINIFI ÖĞRETMENLERİNİN OKULÖNCESİ EĞİTİME İLİŞKİN SORUNLARI

Tanju GÜRKAN*

I — PROBLEM :

Son yıllarda Türkiye'de hızlı bir sosyal ve kültürel değişme görülmektedir. Bunun yanısıra ekonomik alanda ilerlemeler olmakta, teknolojik gelişmeler kaydedilmektedir. Tüm sektörlerde çalışanların sayıları arttıkça, buna paralel olarak bu sayı içindeki kadınların oranı da artmaktadır. Okul öncesi çağındaki çocukların eğitimini güncelleştiren en önemli nedenlerden biri de budur denilebilir.

Günümüzde yaşamın bu ilk yıllarının bireyin kişiliğinin oluşumunda ne denli önemli olduğu tartışmasız kabul edilen bir gerçektir. Mialaret, «zengin olsun, yoksul olsun, gelişmiş ya da gelişmemiş olsun, her çocuğun yaştlarının tümü ile ırk, milliyet, din, sosyal sınıf ayrıcalığı olmaksızın sevinç ve arkadaşlık duyguları içinde toplanması, okul öncesi eğitiminde her çocuğun gelişebilme olanaklarıyla, başarı sonuçlarının eşit kılınması» gerektiğini dile getirmiştir (1).

Ülkemizde okul öncesi eğitim kurumları az olduğundan, bu yaş grubu, genellikle örgün olmaktan uzak, rastlantısal bir tutuma bırakılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının, İlköğretime bağlı 11 ayrı binadaki ana okulu ve ilkokulların bünyesindeki 990 ana sınıflarıyla bu konuda yaptığı hizmet küçümsenemeyecek ölçüde olmasına karşın yeterli sayılamaz. Elli altı ilde açıl-

(*) Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Asistanı.

(1) Mialaret Gaston, *Okulöncesi Eğitimi*, Ankara, Unesco Türkiye Milli Komisyonu, 1977, s. 17

miş olan ana sınıflarında 1069 öğretmen görev yapmaktadır. Bu öğretmenler genellikle Kız Meslek Lisesi, Kız Enstitüsü ya da Kız Öğretmen Okulu mezunudur. Bu ana sınıflarında yaklaşık 8070 kız, 9032 erkek çocuk okul öncesi eğitimden yararlanmaktadır. Ana sınıflarının ve bu sınıflardaki öğretmen - öğrenci sayılarının illere göre dağılımı şöyledir :

TABLO :
TÜRKİYE'DEKİ ANA SINIFLARININ DAĞILIMI

İlin Adı	Ana Sınıfı Sayısı	«1978 - 1979»		Öğrenci Sayısı	
		Öğretmen Sayısı	Kız	Erkek	Toplam
Adana	16	20	272	292	564
Adıyaman	2	2	17	14	31
Afyon	1	1	10	20	30
Amasya	13	13	107	113	220
Ankara	112	124	1089	1121	2210
Antalya	15	15	117	93	210
Artvin	8	8	57	81	138
Aydın	18	18	147	138	285
Balıkesir	5	5	30	41	71
Bilecik	10	7	25	29	54
Bitlis	5	6	28	43	71
Bolu	60	60	490	475	965
Burdur	3	3	41	35	76
Bursa	8	8	100	136	236
Çanakkale	23	24	101	115	216
Denizli	8	8	56	55	111
Diyarbakır	5	5	50	47	97
Edirne	11	11	84	84	168
Elazığ	11	19	59	93	152

**ANA SINIFI ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİME
İLİŞKİN SORUNLARI**

97

İlin Adı	Ana Sınıfı Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı		Toplam
			Kız	Erkek	
Erzincan	5	5	25	37	62
Erzurum	8	12	51	80	131
Eskişehir	20	21	209	280	489
Gaziantep	28	31	257	292	549
Giresun	1	4	21	24	45
Gümüşhane	1	1	8	14	22
Hatay	98	89	965	1137	2102
İçel	46	64	413	423	836
Isparta	4	4	60	48	108
Istanbul	104	121	686	844	1530
Izmir	36	43	226	202	428
Kars	10	10	12	12	24
Kastamonu	4	4	34	40	74
Kırklareli	33	3	19	14	33
Kırşehir	1	1	13	11	24
Kocaeli	4	5	50	58	108
Konya	7	7	62	80	142
Kütahya	19	19	156	218	374
Manisa	53	64	492	447	939
Mardin	13	13	92	108	200
Muğla	15	16	124	139	263
Niğde	3	3	29	19	48
Ordu	16	16	170	216	386
Rize	2	3	30	22	52
Sakarya	4	4	30	30	60
Samsun	7	7	90	90	180
Sıirt	27	27	205	394	599

İlin Adı	Ana Sınıfı Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı		Toplam
			Kız	Erkek	
Sinop	15	24	98	120	218
Sivas	7	7	54	53	107
Tekirdağ	6	6	50	25	75
Tokat	5	5	30	40	70
Trabzon	2	4	9	21	30
Tunceli	36	36	325	326	651
Urfa	2	2	9	13	22
Uşak	8	8	54	69	123
Yozgat	1	15	10	5	15
Zonguldak	5	8	22	52	74

Kaynak : M.E.B. İlköğretim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Şubesi, 1978 - 1979.

Yukarıda sayısal durumu belirlenmiş olan ana sınıflarının araç - gereç ve özellikler yönünden de farklılıklar taşıyacağı akla gelen ilk şey olmaktadır. Bu incelenmeye değer görülmektedir.

II — YÖNTEM :

Zaman zaman Milli Eğitim Bakanlığı Hizmet - İçi Eğitim Dairesi Başkanlığınca ana sınıfı öğretmenleri için kurslar düzenlenmektedir. 5 Haziran - 23 Haziran 1978 tarihlerinde Ankara'da, 24 Temmuz - 18 Ağustos tarihlerinde de Tekirdağ'da bu amaçla kurslar açılmıştır.

Kurslar; Yaratıcı El Faaliyetleri, Müzik, Oyun, Ritimle Eğitim, Kukla Yapımı konularını kapsıyordu. Aynı iki ildeki bu kurslara iki yüz ana sınıfı öğretmeni çağırılmıştı. Bu öğretmenlerle ilgili olarak yapılan incelemenin :

a) Amacı :

- 1) Bu öğretmenlerin görev yaptıkları ana sınıflarında karşılaştıkları sorunları kabaca saptamak,
- 2) Okul öncesi eğitime ilişkin önerilerini almak,

3) Bu verilerin analiz ve sentezini yapmaktır.

Ankette ana amaçlara ilişkin sorularla birlikte, kursa ve kurs yöneticilerine ilişkin yan sorular da vardı. Bu yazıda yalnızca ana amaç doğrultusundaki soru ve yanıtlara yer verilmiştir.

Ankette bazı soruları boş bırakanlar olduğu gibi açık uçlu sorulara birden çok yanıt verenler de olmuştur. Bu nedenle tablolaradaki yüzdelerin bu nokta, göz önünde tutularak yorumlanması gerekmektedir.

b) Evren ve Örneklem :

Bu iki ayrı kursa 200 öğretmen çağrılmıştı fakat Ankara'da 99, Tekirdağ'da ise 35 öğretmen kursa katıldı. Ankara'da kursa katılan 99 öğretmenden 52 si, Tekirdağ'da 35 öğretmenin tümü anketi yanıtladı.

Evrenin tümü (134 öğretmen), örneklem olarak alınmıştır.

Yanıtlama oranı % 64,9 dur.

İncelemenin kapsamına giren öğretmenlerin tümü kadındı. (Zaten şu anda Türkiye'deki ana sınıfı öğretmenlerinin tümü kadındır).

Anketi yanıtlıyan 87 öğretmenin 67 si 20-30 yaş arasındaydı. (% 77). Bu 87 öğretmenin 62 si ana sınıflarında 1 yıla 5 yıldır görev yapmaktaydı (% 71).

Ankara'da kursa katılan öğretmenlerin tümü aynı ildeki 18 ayrı semtte görevliydi. Tekirdağ'da kursa katılan öğretmenlerse 24 ayrı ilden geliyordu.

c) Araç :

Bilgi toplama aracı olarak anket kullanılmıştır.

d) Bilgi İşleme :

Toplanan bilgi incelemenin amacına uygun olarak frekans ve yüzde olarak tablolanmıştır.

III — BULGULAR VE YORUMLAR :

Anketlerde elde edilen benzer yanıtlar grublandırılmış, bu

yanıtı veren öğretmenlerin sayısı saptanmış ve tüm gruba göre bu öğretmenlerin yüzde kaçını oluşturdukları belirtmiştir.

Yorumlarda yazının uzunluğu göz önüne alınarak kısa ve öz olmaya özen gösterilmiştir.

TABLO 1
ANA SINIFLARINDAKİ ÖĞRENCİ SAYISI

	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Var olan	36	10 - 20
durum	39	21 - 30
	9	31 - 52
	2	53 - 110
Var olan	1	Çok az
sayısal	9	Az
durumun	39	Uygun
eleştirisi	27	Fazla
	11	Çok fazla

Tabloda görüldüğü gibi ana sınıflarının yarısından fazlasında çocuk sayısı 21 ve üstüdür (% 57,4 ünde). Araştırmaya katılan öğretmenlerin 38'i (% 43,6 sı) bu durumu fazla ya da çok fazla bulmakta, bunun çalışmalarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedirler.

«Ana okullarının amaçları» adlı yazısında Prof. Dr. Rezan Şahinkaya bu konuda şöyle diyor :

«Okulun kullanma alanının metrekaresi olarak genişliği, çocukların yaşları, mevcut personelin sayısı, kalite ve tecrübesi grupların büyüklüğünü saptamada rol oynayan konulardır. Her 8-10 çocuğa bir öğretmen hesabı en idealdir. Bir grup ne kadar küçük olursa olsun daima iki yetişkinin kontrolünde olmalıdır. İyi kurulmuş bir ana okulunda 18-20 çocuk için ikisi asistan ya da yardımcı öğretmen, biri de tecrübeli öğretmen olmak üzere üç öğretmen bulunmalıdır. İyi bir ana okulu teker

İLİŞKİN SORUNLARI

teker her çocuğa hitap edebilen ve her birinin kişisel ayrıntılarını göz önüne alabilendir.» (2)

Okul öncesi çağındaki çocuklarla çalışırken küçük gruplar genellikle çok daha iyi sonuçlar vermektedir. Grup büyüdükçe bireysel etkileşim azalmakta, çocuklar başı boş kaldıkları için sıkılmaktadırlar. Bu yaş çocuklarının ilgi ve sevgiye olan büyük gereksinimleri göz önüne alınırsa, küçük grupların önemi daha da belirginleşir.

Bu nedenlerle, ana sınıflarımızın yarısından fazlasının öğrenci sayısı yönünden tekrar ele alınması gereği açıktır.

TABLO 2
ÖĞRETMENLERCE İYİ BİR SINIFTA OLMASI
GEREKLİ GÖRÜLEN ÖZELLİKLER

Özellikleri	Yanıt Veren Öğretmenlerin Sayısı	Yüzdesi
Uygun fiziki şartlar. (Güneş gören, havadar, iyi ısınan, v.b.)	73	85
Bol sayıda araç ve gereç	47	54
Çocuklara uygun masa, sandalye, tuvalet, lavabo v.b.	22	25
Bahçesi.	20	23
Bazı uğraşlar için ayrılacak köşeler.	19	22
Bir yardımcı öğretmen ya da bir hizmetli.	14	16
İşini seven - güler yüzlü - yetenekli öğretmen	8	9
Normal sayıda öğrenci	4	5
Uygulanacak belli bir plan.	1	1

Yanıt veren öğretmenlerin büyük çoğunluğunun fiziki özellikleri ön plana almalarının görevli oldukları ana sınıflarının şartlarından ileri geldiği düşünülebilir. Ana sınıfları genellikle

(2) Prof. Dr. Rezan Şahinkaya, *Ana Okullarının Amaçları*, Ankara, Unesco Türkiye Millî Komisyonu, 1977, s. 205

le ilkokulların herhangi bir sınıfının bu iş için ayrılmasıyla açılmaktadır. Bu sınıflar bazen üst katlarda, bazen karanlık köşelerde olabilmektedir.

İdeal bir ana sınıfının özenle seçilip, hazırlanması gerekir. Ancak yukarıda sayılan özellikler ve başkaları bir arada bulunursa amaca yönelik, etkin bir eğitimden söz edilebilir.

TABLO 3
ÖĞRETMENLERCE ANA SINIFINDA BULUNMASI
GEREKLİ GÖRÜLEN ARAÇ VE GEREÇLER

Araçlar ve Gereçler	Yanıt Veren Öğretmenlerin Sayısı	Yüzdesi
Takılıp - sökülebilen, birbirine geçen oyuncaklar	50	57
Tahta bloklar, kutular, küpler	48	55
Vestiyer, etajer, dolap, masa divan v.b.	36	41
Bilmeceli - bulmacalı, resimli malzemeler	34	39
Plastik oyuncaklar	34	39
Bahçe ve bahçe malzemeleri. (Kum havuzu, tırmanma merdiveni v.b.)	32	37
Boya, kâğıt, karton, iğne, iplik	28	32
Müzik aletleri	27	31
Tuz seramiği	17	19
Bol sayıda hikâye ve masal kitapları	7	8

Ana sınıflarında ve ana okullarında pahalı oyuncaklar yerine bol sayıda basit oyuncaklar olmalıdır. Bu basit oyuncaklar sayesinde çocuk yaratıcılığını kullanır, zekâsını geliştirir. Çocuk için oyun başlıbaşına bir iştir. Çocuk oyun yoluyla duygusal, bedensel ve zihinsel gelişmesinin yanısıra çevresine uyum sağlamayı ve ruhsal sorunlarını çözümlmeyi de öğrenir.

TABLO 4
ÖĞRETMENLERİN GÖREV YAPTIKLARI OKULLARDA
ARAÇ VE GEREÇ DURUMU

Var Olan Durum	Sayısı	Öğretmen Yüzdesi
Yeterli değil	53	61
Sınıf içi araçlar yeterli bahçe ve bahçe araçları yetersiz	5	5
Araç - gereç yeterli, fiziki şartlar ve beslenme yetersiz	3	3
Biraz yeterli	9	10
Oldukça yeterli	2	2
Yeterli	7	8

Tablodan da anlaşılacağı gibi ana sınıflarımız araç ve gereç yönünden oldukça yetersizdir. Böyle bir sınıfta çocukları oyalamak, olumlu uğraşılara yöneltmek öğretmenler için sorun olabilmektedir. Materyaller ve oyuncaklar okul - öncesi eğitimde en önemli şeylerdir. Çocuğun düşünmesi, yaratıcılığı, hayal gücünün gelişmesi, çevredeki eşya ve oyuncaklarla oynaması, onları tanınması ile mümkündür. Bunları kullanarak çocuklar, büyüklük - küçüklük, azlık - çokluk, ağırlık - hafiflik, denge, neden ve sonuç gibi soyut kavramlar hakkında fikir edinirler. Yetenekli bir öğretmenin rehberliğindeki çocuklar materyaller yoluyla pek çok şey öğrenebilirler.

TABLO 5

**ÇOCUKLARIN EN FAZLA İLGI GÖSTERDİKLERİ VE
KATILDIKLARI UĞRAŞILAR**

Uğraşılar	Yanıtı Veren Öğretmenlerin Sayısı	Yüzdesi
Şarkı ve şarkılı oyunlar	56	64
El becerilerini geliştiren şeyler. (Kesme, yoğurma, yapıştırma v.b.).	40	46
Serbest oyunlar	39	45
Serbest resim çalışmaları	33	38
Öykü ve masal dinleme	25	29
Kukla yapımı	21	24
Tuz seramiği	16	18
Tüm uğraşılar	8	9
Dramatize çalışmaları	5	6
Bahçede oynama ve beden eğitimi	4	5

Tablo'dan da anlaşılacağı gibi bu yaş çocukları hemen her uğraşıya ilgi göstermektedirler. Özellikle kendilerinin katıldıkları uğraşılar daha çok ilgilerini çekmekte, gelişmelerine yardımcı olmaktadır. Çocuklar bu uğraşılar aracılığıyla çevrelerindeki eşya ve malzemeyi keşfeder, diğer çocuklarla kaynaşır, sosyal yaşamın kurallarını öğrenir, kısaca bedensel, zihinsel ve duygusal yönden gelişme olanağı bulurlar.

TABLO 6
ÖĞRETMENLERİN BU YAŞTAKI ÇOCUKLAR İÇİN
GEREKLİ GÖRDÜKLERİ UĞRAŞILAR

Uğraşlar	Yanıtı Veren Öğretmenlerin Sayısı	Yüzdesi
El becerilerini geliştiren şeyler	72	72
Şarkı - şiir - tekerleme söylemek	44	51
Müzikli ya da serbest oyunlar	30	34
Tüm uğraşlar	25	29
Beden eğitimi ve ritmik çalışmalar	25	29
Hayal güçlerini zenginleştiren masal ve öyküler	16	18
Oyuncaklarla serbest oynama	15	17
Zekâ oyunları ve sayı kavramını öğreten şeyler	11	13
Bahçede serbest oynama	2	2

Tablo 6'ya baktığımızda anlıyoruz ki öğretmenlerin bu yaş çocukları için gerekli gördükleri uğraşlar da Tablo 5'deki gibi çeşitlilik göstermektedir. Çocuk bu yaşta çok yönlü, hızlı bir gelişme içindedir. Çevresine, çevresindeki her şeye büyük bir merakla yaklaşmaktadır. İncelemeye katılan öğretmenlerin de bunun bilincinde oldukları yukarıda görülmektedir.

TABLO 7
ÖĞRETMENLERİN SORUNLARI

Sorunlar	Yanıt Veren Öğretmenlerin Sayısı	Yüzdesi
Araç - gereç yetersizliği	36	46
İdarecilerin (müdür ve müfettişlerin) olumsuz tutumları	31	36
Sınıfta başka bir görevlinin olmayışı	16	18
Uygulanacak belli bir programın olmayışı	14	16
Aynı sınıfta farklı yaşta çocukların toplanması	10	11
Öğrenci sayısının fazla olması	9	10
Yardımcı kaynakların azlığı	8	9
Velilerin gerektiğinde yardımcı olmamaları	8	9
Toplumca küçük görülme, önemsenmeme	5	6
Yardımcı öğretmen olmayışı	5	6
Okul koruma derneklerinin her işe karışmaları	2	2
Ana sınıfları her okulda olmadığı için atanma zorluğu	1	1

Tablo'nun incelenmesi ana sınıfı öğretmenlerinin sorunlarının bir hayli çok olduğunu göstermektedir. Sorunlara çözüm getirmeden öğretmenlerin verimli olarak çalışmalarını beklemek olumlu bir sonuç vermez. Sorunların ele alınması, çözüme kavuşturulması, eğitimin etkili kılınabilmesi için gereklidir düşüncesindeyiz.

İLİŞKİN SORUNLARI

TABLO 8
BESLENMEYLE İLGİLİ SORUNLAR

Var olan durum	Yanıtı Veren Öğretmenlerin Sayısı	Yüzdesi
Çok düzensiz ve yetersiz	36	41
Listeler velilere dağıtılıyor ama düzenli getirmiyorlar	28	32
Yemekler okulca hazırlanıyor, sorun yok	18	15
Ayrı mutfak ve lavabonun yokluğu, bulaşıkların öğretmene kalması	11	13

Tablo 8, bize ana sınıflarında çok küçük bir yüzde hariç beslenmenin genellikle sorun olduğunu göstermektedir. Çocukların iyi ve dengeli beslenmeleri tüm gelişimlerini etkileyeceği için bu oldukça önemli bir konudur. Bu sorunun okul ve aile tarafından olanaklar göz önüne serilerek organize bir biçimde ele alınması ve çözümlenmesi gerekmektedir.

TABLO 9
ÇOCUKLARLA İLGİLİ SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE
AİLELERLE SAĞLANAN İŞBİRLİĞİ DURUMU

Var olan durum	Yanıtı Veren Öğretmenlerin Sayısı	Yüzdesi
İşbirliği sağlanıyor	72	83
Zaman zaman sağlanıyor	4	5
Genellikle sağlanıyor	7	8
Çok az sağlanıyor	3	3
Hiç sağlanmıyor	3	3

Tablo'ya baktığımızda çocukların sorunlarının çözümünde genellikle ailelerle işbirliği sağlandığını görüyoruz. Bu, son yıllarda toplumumuzda eğitime verilen önemle, çocuklara gösterilen ilginin artışının doğal bir sonucu olarak yorumlanabilir.

TABLO 10

ANA SINIFI ÖĞRETMENLİĞİNDEN AYRILMAK İSTEYEN
ÖĞRETMENLERİN DURUMU

Yanıtlar	Yanıtı Veren Öğretmenlerin Sayısı	Yüzdesi
Ayrılmak isteyenler	31	35,6
İstemiyenler	51	58,6
Kararsız olanlar	55	5,7

TABLO 11

ANA SINIFI ÖĞRETMENLİĞİNDEN AYRILMAK
İSTİYENLERİN NEDENLERİ

Nedenler	Yanıtı Veren Öğretmenlerin Sayısı	Yüzdesi
Okul öncesi eğitim önemsenmediği, idareci ve velilerce küçümsendiği için	26	84
Haftada kırk saat çalışmak ve her yıl ayrı çocuklarla uğraşmak zorunda olunduğu için	7	22,6
Her okulda ana sınıfı olmadığı ve belli bir programı bulunmadığı için	2	6,3

Tablo 10'a baktığımızda, görevlerinden ayrılmak isteyen öğretmenlerin oranının küçümsenemeyecek ölçüde olduğu görülmektedir. Bu gerçekten üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. İlgililerin Tablo 7 ve 11'de öğretmenlerce sıralanan sorunları göz önüne alarak bunlara ivedilikle eğilmeleri gerektiği kanısındayız.

TABLO 12
ÖĞRETMENLERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİME
İLİŞKİN DÜŞÜNCE VE ÖNERİLERİ

Düşünce ve öneriler	Yanıtı Veren Öğretmenlerin	
	Sayısı	Yüzdesi
Türkiye'de okul öncesi eğitime önem verilmiyor ve ilgi gösterilmiyor	70	80
İlgillerce bu konuya en kısa zamanda eğilmeli ve önemi halka duyurulmalı	45	52
Bu eğitim zorunlu kılınmalı, temel eğitimin kapsamına alınmalı, ücretsiz olmalı. (Özel ana okulları devletleştirilmeli)	43	50
Her ilkokulda ana sınıfı açılmalı	24	28
Ana sınıfı öğretmeni önemsenmeli, mesleki huzuru sağlanmalı	18	21
Uygulanacak belli bir program olmalı	11	13
İlkokul müdürleri ve müfettişler bu konuda eğitilmeli	10	12
Okul öncesi eğitim bu yaş çocuğunun özelliklerine uygun ayrı binalarda yapılmalı	8	9
Var olan ana sınıfları düzeltilmeli, araç-gereç sağlanmalı, farklılıklar ortadan kaldırılmalı	2	2

Ana sınıflarında görevli olan bu öğretmenler sorunlarına yönelik pek çok öneri getiriyorlar. Tablo 12 de de görüleceği gibi okul öncesi eğitimin çok yönlü olarak ele alınması gereği açıktır.

IV — SONUÇLAR, ÖNERİLER :

İncelemenin tümü göz önüne alındığında öğretmenler bilgi ve beceri yönünden bir hayli yeterli sayılabilirler. Ancak anketlerin bazılarında ana sınıfının özellikleriyle, ana sınıfında bulunması gereken araç ve gereçlerin birbirine karıştırılmış olması küçümsenemeyecek bir eksiklik olarak dikkati çekmektedir. Ana okulu öğretmenlerinin çeşitli kaynaklarca sağlanması yerine, Eğitim Enstitülerinde açılacak özel şubelerce yetiştirilmesi okul öncesi eğitimin kalitesini yükselteceğinden yararlı olur düşüncesindeyiz.

Yanıtlar ana sınıfı öğretmenlerinin sorunlarının başında, okul öncesi eğitimin önemsenmeyişinin yer aldığını belirlemektedir. Türkiye'de 1975 nüfus sayımına göre 0-6 yaş arasındaki çocuk sayısı yaklaşık 7,5 milyondur. Yalnızca bu sayının dikkate alınması bile konunun önemini ortaya çıkarmaktadır. Okul öncesi eğitimin devletçe ele alınması, örgün eğitimin ilk aşaması olarak düşünülüp, yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Var olan ana sınıfları genellikle ilkokulların herhangi bir dersliğinde öğrenimi sürdürmektedir. Rastgele seçilen bu derslikler özellikler yönünden uygun olmadıkları gibi, araç ve gereç yönünden de bir hayli yetersizdirler. Bu eksiklikler, öğretmenin bilgi ve becerisini gerektiğince kullanmasını engellemektedir. Bunu ivedilikle ele almak, var olan ana sınıflarını gözden geçirmek, belli kriterlere göre sınıflar arasındaki ayrıcalıkları kaldırmak zenginleştirmek, etkin bir okul öncesi eğitimden söz edebilmek için gereklidir inancındayız.

İlkokul bahçelerinin bu yaş çocuklarına uygun olmayışı, ana sınıfı öğretmenlerinin bedensel gelişime gittikçe az önem vermelerine ve sınıf içi uğraşların ağırlık kazanmasına neden olmaktadır. Oysa çocuklar bu yaşlarda çok hızlı bir bedensel gelişim içinde olduklarından devamlı atlama - zıplama - koşma, kısaca hareket etme arzusundadırlar. Çocuk için eylem; kendini atlatmanın, var olmanın tek yoludur. İlkokul bahçelerinin hiç değilse küçük bir bölümünün, ana sınıfı çocuklarının özelliklerine uygun olarak düzenlenmesi soruna ivedi bir çözüm getirebilir.

Anketlerde sık sık, ana sınıflarının belli bir programı olmadığını, bu nedenle her müfettişin farklı şeyler istediğinden söz edilmekte, iyi bir eğitim programına gereksinim gösterilmektedir. Bu konuda ilgili fakültelere büyük görevler düştüğü kanısındayız.

Ana sınıfı öğretmenleri bazı sorunlarına çözüm olarak, okul müdürleriyle, müfettişlerin bu konuda eğitilmelerini öngörmektedirler. Gerçekten de eğitimin her düzeyinde veli-öğretmen-idareci uzman arasındaki işbirliğinin yararlı olduğu açıktır. İyi bir eğitim programı için, ilgili olan herkesin, birbiriyle işbirliği ve anlayış içinde çalışması gerekmektedir. Ana sınıfı öğretmenleri ne denli eğitilirse eğitilsinler, veli-müdür ve müfettişler bu konuda bilinçlenmedikçe çabalar istenilen sonuca ulaşamayacaktır. Bu konuda grupların kısa süreli kurslardan geçirilmeleri ve devamlı işbirliğinin sağlanması ivedi bir önlem olarak düşünülebilir.

Türkiye'de özel kişilere ait yaklaşık 152 okul öncesi eğitim kurumu vardır. Bunlar içinde özel eğitime muhtaç çocuklara ait olanına rastlanılmamaktadır. Özel eğitimin başarısı buna gereksinim gösteren çocuklara mümkün olduğunca erken eğitim uygulamayla yakından ilişkilidir. Devlet bu konuya eğilmeli, özel eğitime muhtaç çocuklar için özel ana okulları açmalıdır.

Ana okullarının; kreş, yuva ve ana sınıflarını içeren üç bölümden oluşacak şekilde yeniden ele alınması da akla gelen önerilerden bir diğeridir.

Anket sonunda «ana sınıfı öğretmenlerinin sorunları, görevlerine gösterdikleri ilgi, bu konudaki bilgi-beceri ve önerilerini kabaca saptama» olan ana amaca ulaşıldığı kanısına varılmıştır. Konunun önemi ve ivedilikle ele alınması gereği açıkça ortaya çıkmıştır.

Bu incelemenin ana sınıfı öğretmenlerini, bu öğretmenlerden de yalnızca iki yüz kadarını kapsadığı için bir hayli sınırlı sayılabileceği elbette tartışma gerektirmez. Ama umuyoruz ki bu inceleme ve göz önüne serdiği gerçekler aynı konudaki başka incelemelerle sürekli bir biçimde değerlendirilecek ve izlenecektir.

GENEL KAYNAKÇA

- Aaron, David, **Child's play; a creative approach to playspaces for today's children**, New York, Harper and Row, 1965, 160 p.
- Allen Winifred, Campell Doris, «Çeviren: Gazanfer Bingöl», **Yaratıcı çocuk yuva merkezi**, Ankara, SSYB Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Yayını, Sayı: 28, 1964, 170 s.
- Beadle, Muriel, **A child's mind; How children learn during the critical years from birth to age five**, Garden City, New York, Doubleday, 1970, 294 p.
- Bronfenbrenner, Urie, **Two worlds of childhood: U.S and U.S.S.R**, New York Russell Sage Foundation, 1970, 190 p.
- Burmeister, Eva, «Çeviren: Necdet Beken», **Çocuk bakımı ile ilgili olarak çocuklarla kişisel çalışmalar**, Ankara, SSYB Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Yayını, Sayı: 10, 1962, 77 s.
- Dennis, Wayne, **Children of the Crèche**, New York, Appleton - Century Crofts, 1973, 120 p.
- Erkunt, Nimet, **Okul öncesi eğitimle ilgili uygulamalı çalışmalar**, İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1966, 175 s.
- Fraiberg, Selma, **The magic years; understanding and handling the problems of early childhood**, London, Methuen, 1968, 305 p.
- Frost, Jos L, **Revisiting early childhood education readings**. New York, Holt Rinehart and Winston, 1973, 548 p.
- Gans, Roma, **Teaching young children in nursery school, kindergarten and the primary grades** New York, World Book Co., 1952, 454 p.
- Gula, Martin, «Çeviren: Ülker Ergün», **Çocuk Bakımı Müesseseleri**, Ankara, SSYB Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Yayınları, Sayı: 17 1962, 30 s.
- Hendrick, Johanne, **The whole child; new trends in early education**, Saint Louis, Mosby, 1975, 362 p.
- Herron, R. E, **Child's play**, New York, Wiley, 1971, 386 p.
- Hildebrand, Verna, **Guiding young children**, New York, Macmillan, 1975, 317 p.
- Hymes, James, «Çeviren: İda Aslan - Esin Baysal», **Birinci, ikinci, üçüncü yaşlar**, Ankara, M.E.B. Yayın Müdürlüğü Basılı Eğitim Malzemeleri Hazırlama Merkezi 1964, 35 s.
- Hymes, James, «Çeviren: İda Aslan - Esin Baysal», **Dördüncü, beşinci, altıncı yaşlar**, Ankara, M.E.B. Yayın Müdürlüğü Basılı Eğitim Malzemeleri Hazırlama Merkezi, 1964, 37 s.
- Jersild, Arthur, «Çeviren: Gülseren Günce» **Çocuk Psikolojisi I. cilt.**, Ankara, A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 18, 1971, 192 s.
- Kantarçoğlu, Selçuk, **Ana Okulları Örgütü**, İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1964, 90 s.

- Kantarciođlu, Selçuk, *Ana okulunda eğitim*, İstanbul Millî Eğitim Basımevi, 1973, 283 s.
- Kantarciođlu, Selçuk, *Ana okullarında sayı bilgisi*, İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1965, 52 s.
- Kantarciođlu, Selçuk, *Ana okullarında beden eğitimi*, İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1964, 72 s.
- Lambert, Hazel, *Teaching the kindergarten child*, New York, Harcourt Brace, 1958, 339 p.
- Littner, Ner, «Çeviren: Orhan Öztürk», *Küçük çocukların temel ihtiyaçları*, Ankara, S.S.Y.B. Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Yayınları, Sayı: 13, 1962, 33 s.
- Margolin, Edythe, *Sociocultural elements in early childhood education*, New York, Macmillan, 1974, 404 p.
- Matterson, Elizabeth, Mary, *Play and playthings for the preschool child*, Baltimore, Penguin Books, 1967, 180 p.
- Mialeret, Gaston, *Okul Öncesi Eğitimi*, Ankara, Unesco Türkiye Millî Komisyonu, 1977, 224 s.
- Montessori, Maria, «Çeviren: Güler Yücel», *Çocuk Eğitimi. Montessori Metodu*, İstanbul, Sander Yayınları, 1975, 207 s.
- Olson Willard, Lewellen John, «Çeviren: Erođul İskit», *Çocuklar nasıl büyür ve gelişir?* Ankara, M.E.B Yayın Müdürlüğü Basılı Eğitim Malzemeleri Hazırlama Merkezi, 1964, 64 s.
- Özgür, İbrahim, *Bugününün anaokulları*, İstanbul, Takođlu Matbaacılık, 1973, 216 s.
- Peller, Lali, *Character development in nursery school*, New York, the national committee for mental hygiene Inc., Vol, XXXII, No : 2, 1948, 26 p.
- Rudolph, Marguerita, «Çeviren: Filze Gökner», *Ana okulunda hayat ve öğrenim*, İstanbul, Kader Basımevi, 1962, 184 s.
- Prothro, Edwin Terry, *Child rearing in the Lebanon* (Cambridge, Harvard University Press, 1961, 186 p.
- Singer, Jerome L., *The child's world of makebelieve; experimental studies of imaginative play*, New York, Academic Pres. 1973, 294 p.
- Vance, Barbara, Jane, *Teaching the prekindergarten child: instructional design and curriculum*, California, Brooks/Cole Pub. Co., 1973, 359 p.
- Varış, Fatma, *Eğitimde Program Geliştirme, Teori ve Teknikler*, Ankara, A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, No : 53, 1976, 424 s.
- Varış, Fatma, *Eğitim bilimine giriş*, Ankara, A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, No : 70, 1978, 188 s.

Weber, Evelyn, **Early childhood education : Perspectives on change**, Worthington, Ohio, C. A. Jones Pub. Co., 1970, 202 p.

Werner, Emmy E., **The children of Kauai, a Longitudinal study from the prenatal period to age ten**, Honolulu, University of Hawaii Press 1971, 199 p.
A. Ü. Eğitim Fakültesi

Okul Öncesi Eğitime İlişkin Yayınlanmamış Materyal

Erol Neşe, **Çocukta oyun ve zihinsel etkinlik**, Ankara, 1975, 19 s.

Güran, Nesrin, **Çeşitli kültürlerde (0-6) yaş çocuk bakımı tarzları**, Ankara, 1972
17 s.

Gürsoy, Ayfer, **Çocukta oyun ve gelişim**, Ankara, 1975, 13 s.

Yıldız, Yusuf, **Türkiye'de okul öncesi eğitimi**, Ankara, 1973, 29 s.